

Costas-Gómez: arquitectura seria

1996

Publicado en: AB Arquitectes de Barcelona, nº 55, Colegio de Arquitectos de Cataluña, Barcelona, diciembre 1996.

Sí, què serà de nosaltres? Els arquitectes som una espècie quasi en perill d'extinció que —suposo— s'hauria de resistir a desaparèixer (perquè de fet sí que fem falta): i no viure aquests dies d'incertesa sobre el nostre futur amagats als nostres caus, en un racó, tot esperant com gallines conformistes la imminent desertització de l'arquitectura. I no és suficient l'estèril protesta, sinó que s'ha de pensar i actuar per a conquerir nous territoris inexplorats per al desenvolupament de la nostra professió. Alguns ja ho estan fent, i el seu èxit serà també el nostre. De fet —considerat sense discriminacions— és una professió privilegiada, que per interessos i formació podria arribar a ficar-se "fins a la sopa". Però les solucions no és troben a les habituals baralles infantils entre nosaltres mateixos, armats tan sols amb les ancestrals enveges, supèrbies i avarícies; incapaços d'assumir la crítica arquitectònica com a separada de la ofensa personal; inútils per a mantenir gelosament d'altra forma —a costa de la resta dels arquitectes i no de noves professions— un terreny de caça que ens queda petit a tots.

Ah! i parlar de tot això és pertinent, necessari, encara que només sigui per deixar constància escrita de les llums i ombres d'aquest temps, per a situar l'historiador de dintre d'uns anys, perquè és cap a aquestes preocupacions —i no cap a l'arquitectura— en que degenera finalment qualsevol tertúlia.

Rumiant aquestes consideracions, arribem al típic i entrayable pis (el primer), del típic i conegut carrer (València), del típic i estimat barri (Eixample) de Barcelona, a on s'allotja l'estudi protagonista d'aquestes pàgines: per tant serà un estudi-tipus barceloní, en aquest cas el de n'Humbert Costas i Manuel Gómez. A l'entrada, al hall, la secretària; els sostres, com cal, ben alts; els paviments, "d'època", amb aquells dibuixos de tots coneguts, que van ésser històricament exaltats de forma molt interessant —quasi "aztequiformes"— per en Guillermo Maluenda, en una reforma de vivenda a la Barcelona de 1990. I compartint l'edifici —apart dels veïns i veïnes de "tota la vida"— hi ha la gent més diversa, com és característica per a una vida urbana de qualitat: començant pel divertit fet que en tot l'aire de l'estudi flota una dolça aroma d'ensaïmada, provocat per una multinacional francesa de pastisseria que es troba al principal.

"Les relacions de veïnatge són un món fantàstic. Sabem en cada moment si s'està extraient un queixal o no, pel funcionament del compressor dels dentistes alemanys de baix. O un altre veï, fotògraf, que ens va fer una sessió de fotos (una d'elles la publicada aquí) com a pagament de la reforma del seu habitatge. Tanmateix, quan va plegar un negoci de compra i venda d'or, que tenien cel-rases ocultant uns sostres meravellosos al pis principal, vam revelar aquelles joies

amagadas als nous inquilins, que, en veure-ho i en anar guanyant confiança, els vam fer també una casa: és més bonic tractar els clients com a amics que no pas com a enemics, per a aconseguir no se sap quins efectes arquitectònics. Les cases a l'Eixample de fet àra son contenidors d'activitats molt diverses, com es també el nostre cas.

Vam començar com a despatx des de 1972-73, nascut d'un grup que estudiàvem junts a l'Escola de Barcelona, amb el maig del 68 encara en l'ambient. Després, cadascun va anar fent el seu camí, uns treballant a l'administració, altres de lliberals, altres donant classes. '7 arquitectes': Francesc Albardane, Eduard Calafell, Antoni Cortina, Santi Juan, Joan Pascual, Ramón Roger, i Humbert Costas que com a únic 'supervivent' d'aquell primer equip amb Manuel Gómez —vingut l'any 80— constituï m l'actual tàndem.

La nostra activitat s'inicia amb concursos d'idees d'arquitectura, com a únic accés possible per a projectar i construir quelcom. I així, l'inici professional de l'estudi ve d'aquells concursos que va facilitar la captació de feina, més o menys entre 1981 i 1988. Després, des de 1989 ja no ens presentàvem a tants, treballant a obres de concursos inicials: i el fet de guanyar-los va donar una confiança a l'administració perquè ens encarregués directament les obres, avalades per alguns premis, distincions i publicacions. També, al principi, eren uns organismes molt joves, sense experiència, de manera que quasi es pot dir que hem crescut junts, venint d'ells el 90% de la nostra activitat arquitectònica: equipaments públics de tota mena, administratius, assistencials, clínics, docents, universitaris, culturals, museus... Era com una aventura compartida, i àra son institucions més madures, més professionalitzades.

Amb aquest procés d'aprenentatge els sistemes oberts de concursos d'idees s'han reduï t, i ja no hi ha una confrontació com abans amb altres companys entorn de l'arquitectura, buscant les millors solucions, amb entrada de noves idees: entre d'altres per part d'arquitectes joves, que ja no tindran les oportunitats que nosaltres sí que vam tenir, tal com es veu en les noves formes de contractació per part de les administracions públiques. Àra son moltes vegades coses alienes a l'arquitectura mateixa les que decideixen l'elecció del professional, atenen a un currículum com a garantia de l'arquitectura, quedant així molts fora."

És molt trist per a l'arquitectura, que les futures obres les decideixin un parell d'advocats i poc més. Tindriem que fer quelcom, no? Però en fi, anem directament a parlar de la vostra arquitectura, que és bastant "*seria*"...

"Efectivament, el mateix fet de treballar per a l'administració no ajuda a cap estridència, i ja et marca una serietat, un ordre, que a més a més es correspon al que som. Estem més a la banda

del rigor que no dels gestos estranys que es veuen a les revistes actuals. I per això pot semblar que el que fem es monòton i avorrit".

Home! Jo he dit '*serio*', que és una virtut, com l'ordre i el rigor, si no es porta a un extrem exagerat...

"I l'austeritat també ho és, gastar el necessari, on la frontera és difícil d'establir. Així, quan comencem una feina pensem molt abans de dibuixar la primera línia. No confiem en l'habilitat formal per a resoldre res. Intentem més aviat agafar una idea que doni suport a l'arquitectura".

A vegades tipològicament, entorn d'espais-patis interiors...

"Sí, i sempre amb la mesura i suau transició espacial que dona aquesta idea de pati, de plaça, d'àmbit particular. O també treballem amb petites línies argumentals donades pel que et trobes al solar, un lleuger gest que hi és i no hi és, tentats —certament— per les noves tendències gestuals de l'arquitectura".

Perill en què procuren no caure...

"Perquè preferim una arquitectura que perduri, que no sigui 'flor d'un dia'. És un anhel que tenim, encara que no sempre s'aconsegueixi. Però, ens plau veure que les traces compositives de fa més d'una dotzena d'anys son molt semblants al que fem ara, amb un aire com permanent d'edifici actual".

Cerqueu la classicitat del moviment modern (atemporalitat, equilibri, elegància)...

"Volem ésser desmesuradament clàssics, en el bon sentit de la paraula; que les nostres construccions no envelleixin en les seves formes; quelcom que no es un invent, per que es un deute que tenim amb l'arquitectura moderna, i nosaltres som els seus deutors. Cada arquitectura pertany a un lloc, i cada edifici té unes condicions, de manera que de cada edifici en el seu lloc surt una proposta única, assumint el que tot això demana, sortint les coses de forma natural, sense arquitectures-espectacle, que no desitgem, sense una línia estètica d'autor. I no és tan difícil, perquè tenim l'arquitectura moderna com a pare que porta a rebutjar modes; que ens ha donat les eines per això, ara molt clares".

Encara que les eines també poden rovellar-se, i veurem què farem quan això passi (si passa, que ja passa)...

Alberto T. Estévez
arquitecte